

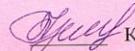
МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ
СЕВЕРНАЯ ОСЕТИЯ-АЛАНИЯ

АМС МО Дигорский район

МБОУ ООШ с. Мостидах Дигорского района РСО- А
им. Г. Г. Малиева

Согласовано

Заместитель директора по УВР

 Купеева С. В.

Протокол № 01 от 01.08.2023г

Утверждаю

Директор

 Цаплаева Б. Л.)

Приказ № 90/з от «01.08» 2023г

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета
«Родной (осетинский) язык»
для 7 класса основного общего образования
на 2023-2024 учебный год

Составитель:
Агкаева Фиалета Стalinовна
учитель осетинского языка и литературы.

Мостидах-2023

Күсән программә 7- аэм къл. (къуыри 1,5 сах., әдәппәтәй 51 сах., уыданәй сах. – контролон күистытә)

Урочы номыр	Темә	Урочы мидис	Скъоладзауты архайды хуызыты характеристика
5-6 къләстүи рацыд әрмәг фәлхат кәнын (5 сах.)			
1.	Фонетикә	<p><i>Фәлхат кәнын</i> Дамгъуат. Мырты дихад хъәләсонтә әмә әмхъәләсонтыл. Хъәләсонты дихад ләмәгъ әмә тыхджын хъәләсонтыл. Цавды агъдәуттә ирон әвзаджы. Зылангон әмә әзылангон әмхъәләсонтә. Хицән дзырдты дих уәнгтыл.</p>	Хъәләсон әмә әмхъәләсон мырты тыххәй зонындзинәйтә фәлхат кәнын. Дзырдтә алфавитон уагмә гәсгә фыссын. Дзырдтә әмә дзырдты къордтыл цавд әвәрын. Дзырдты аразәг хәйттә хицән кәнын. Дзырдтә уәнгтыл дих кәнын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттә кәсын әмә сә зәрдымдарын.
		<p><i>Ныхасы рәэзт</i> Ирон әвзаг Скъуыдзаг Нигеры уац «Къоста әмә ирон дзырд»-әй.</p>	Наукон-популярон текст кәсын. Тексты мидисыл ныхас кәнын. Тексты сәйраг хъуыды бәрәг кәнын. Дзырдты нысаниуджытә әмбарын кәнын. Текстмә гәсгә фәрстытән дзуапп дәттын. Мадәлон әвзагмә хи цәстәнгас әвдисын.
2.	Номдар	<p><i>Фәлхат кәнын</i> Номдары грамматикон нысаниуәг. Сәрмагонд әмә иумәйаг номдартә. Конкретон әмә иппәрдон номдартә. Әмбырдон номдартә. Номдарты дзырдарәзт. Номдарты нымәц. Номдарты тасындзәг. Номдарты синтаксисон функцитә. Номдар әвзарыны фәтк. Мырты ивынад, номдарты бираөн нымәц аразгәйә. Номдарты растфыссынад.</p>	Номдары тыххәй зонындзинәйтә фәлхат кәнын. Сәрмагонд, иумәйаг, конкретон, иппәрдон әмә әмбырдон номдартә иртасын. Вазыгджын әмә цыбыргонд вазыгджын номдартә аразын. Номдартән фонетикон, морфемон әмә дзырдарәзтон әвзәрст кәнын. Номдарты орфограммәты хуызтә амонын әмә раст кәнын.
		<p><i>Ныхасы рәэзт</i> Ирон әвзаг Текст «Мадәлон әвзаг» – Цгъойты X. уацәй скъуыдзаг.</p>	Аивадон текст кәсын. Тексты мидисыл ныхас кәнын. Тексты сәйраг хъуыды бәрәг кәнын. Дзырдты нысаниуджытә әмбарын кәнын. Хъуыдыйәдты мидис әмбарын кәнын. Текстмә гәсгә фәрстытән дзуапп дәттын.

			Мадәлон әвзагмә хи цәстәнгас әвдисын.
3.	Миногон	<p><i>Фәлхат кәнын</i></p> <p>Миногон күйд ныхасы хай.</p> <p>Миногонты функцитә хъуыдыйады.</p> <p>Миниуәгәвдисәг миногонтә. Ахастәвдисәг миногонтә. Бәрцбараңтә. Миногонты дзырдаәзт.</p> <p>Миногонты синтаксисон функцитә.</p> <p>Миногон әвзарыны фәтк.</p> <p>Мырты ивынад миногонтә фәсәфтуанты руаджы аразгәйә.</p> <p>Цавды бынат дзырdbәсттыты.</p>	<p>Миногонты тыххәй зонындзинаәтә фәлхат кәнын.</p> <p>Дзырдтәй миногонтә аразын.</p> <p>Миниуәгәвдисәг әмә ахастәвдисәг миногонтә хицән кәнын.</p> <p>Миногонты орфограммәты хуытә амонын әмә раст кәнын.</p> <p>Тексты алыхуызон дзырдты къордтә агурын әмә сыл цаvd әвәрын.</p> <p>Миногонтән фонетикон, морфемон әмә дзырдаәзтон әвзәрст кәнын.</p>
		<p><i>Ныхасы рәэзт</i></p> <p>Мысәм сәрдыш каникултә</p> <p>Текст «Сау денджыз» - скъуыдзаг Мәрзойты Сергейы радзырд «Космонавтты чысыл хәлар»-әй.</p>	<p>Аивадон текст кәсын.</p> <p>Дзырдты нысаниуджытә әмбарын кәнын.</p> <p>Тексты мидисыл ныхас кәнын.</p> <p>Текстма гәсгә фәрстыгтән дзуапп дәттын.</p> <p>Тексты сәйраг хъуыды бәрәг кәнын.</p> <p>Монологон ныхасы миниуджытә бәрәг кәнын.</p> <p>Тексты дзырдтә әмә дзырdbәсттылы, дзырдуатыл әнцайгәйә, сәрдигон фәлладуагъды тыххәй ныхас кәнын.</p>
4.	Нымәңон	<p><i>Фәлхат кәнын</i></p> <p>Нымәңон күйд ныхасы хай.</p> <p>Нымәңонты дих сәе нысаниуәгмә гәсгә.</p> <p>Нымәңонты дих сәе араәтмә гәсгә.</p> <p>Ирон нымады хуытә. Нымәңонты растфыссынад. Нымәңон әвзарыны фәтк.</p> <p>Әрхәңтән нысәннә таураңъон, фарстон хъарон хъуыдыйәдты.</p>	<p>Нымәңонты тыххәй зонындзинаәтә фәлхат кәнын.</p> <p>Нымәңонты орфограммәты хуытә амонын әмә раст кәнын.</p> <p>Ирон нымады дыууә хуызәй пайда кәнын.</p> <p>Нымәңонтән фонетикон, морфемон әмә дзырдаәзтон әвзәрст кәнын.</p>
		<p><i>Ныхасы рәэзт</i></p> <p>Мысәм сәрдыш каникултә</p> <p>Цыбыр текст-фыстәг нымәңонимә.*</p>	<p>Текст кәсын. Хъуыдыйәдты мидис әмбарын кәнын.</p> <p>Текстма гәсгә фәрстыгтән дзуапп дәттын.</p> <p>Сәргәндты хуызы тексты пълан аразын.</p> <p>Тексты дзырдтә әмә дзырdbәсттылы, дзырдуатыл әнцайгәйә, нымәңонтәй пайдагәнгәйә хи тыххәй дзурын.</p>

5.	Номивәг	<i>Фәлхат кәнын</i> Номивәг күнд ныхасы хай. Номивджыты дих сә нысаниуәгмә гәсгә. Номивджыты тасындаға. Номивджыты синтаксион функцията. Номивәг әзварыны фәтк. Хұымәтәг хъудыйад.	Номивджыты тыххәй зонындағы фәлхат кәнын. Хъудыйадтағы фыссын цухонд бынәтты хъәугә номивджыты аевәргәйә. Номивджытың фонетикон аәмә морфологион әзвәрст кәнын. Номивджыты орфограммәті хуызтә амонын аәмә раст кәнын. Хұымәтәг хъудыйад уәнгтәм гәсгә әзварын.
		<i>Ныхасы рәзт</i> Алдыңғындағы фәндаг – адәмимә хәларәй ңәрын Сқұындағы журнада «Ногдау»-әй.	Аивадон текст кәсін. Текстән сәргонд хъуды кәнын. Дзырдты нысаниуджыты аәмбaryн кәнын. Хъудыйадты мидис аәмбaryн кәнын. Фәрститы хуызы тексты пълан кәнын. Тексты дзырдтағ аәмә дзырдбәститыл, дзырдуатыл аңцайғайә, хи дарыны уагыл ныхас кәнын.

МОРФОЛОГИ (43 сах.)

Мивдисәг (13 сах.)

6.	Мивдисәг	<i>Фәлхат кәнын</i> Иұмайаг аәмбaryнад мивдисәдже тыххәй. Хұымәтәг аәмә вазыгджын мивдисәдже. Мивдисәдже разәфтуанты нысаниуджыты. Мивдисәдже растфыссынад.	Мивдисәдже тыххәй зонындағы фәлхат кәнын. Мивдисәдже орфограммәті хуызтә амонын аәмә раст кәнын. Мивдисәджең фонетикон, морфемон аәмә дзырдарәзтон әзвәрст кәнын.
		<i>Ныхасы рәзт</i> Алдыңғын дағ хорз у Сқұындағы текст «Фыссынады хәрзәндже»-йә журнада «Ногдау»-әй.	Нывтәм гәсгә, тексты ныхас ңәуыл ңәудзән, уый бәрәг кәнын. Текст кәсін. Текстән сәргонд хъуды кәнын. Дзырдты нысаниуджыты аәмбaryн кәнын. Текст мидисон хәйттыл дих кәнын аәмә сын фәрститәй сәргенде хъуды кәнын. Диалогон ныхасы миниуджыты бәрәг кәнын аәмә диалог аразын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттә кәсін аәмә сә зәрдил дарын.
7.	Цәугә аәмә әдзәугә	Цәугә аәмә әдзәугә мивдисәдже ты нысаниуджыты.	Цәугә аәмә әдзәугә мивдисәдже ты бындуруты хъәләсонтәм гәсгә хицән кәнын.

	мивдисджытæ	<p>Цæугæ æмæ æдзæугæ мивдисджыты хицæндзинæдтæ.</p> <p>Æмкъай цæугæ æмæ æдзæугæ мивдисджытæ.</p> <p><i>Фæлхат кæнын</i> Дзырды нысаниуæг. Синонимтæ. Антонимтæ. Æмбисæндтæ.</p> <p><i>Ныхасы рæзт.</i> Ацæргæ адæймагæн – кад Цыбыр текст «Ирон æгъдæутты ахсджиагдæр æмæ рæсугъддæр» - скъуыддзаг Чеджемты Æ. чиныг «Æртхурон»-мæ гæсгæ.</p>	<p>Цæугæ æмæ æдзæугæ мивдисджыты сæ уидаджы хъæлæсонтæм гæсгæ хицæн кæнын.</p> <p>Цæугæ æмæ æдзæугæ мивдисджыты фæсæфтуан -С-мæ гæсгæ хицæн кæнын.</p> <p>Дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Дзырдтæн синонимтæ æмæ антонимтæ агурын. Дзырдтæ æмæ фразеологизмтæй (æмбисæндтæй) пайдæ кæнын.</p> <p>Нывтæ, дзырдтæ æмæ дзырдбæстытæм гæсгæ, тексты ныхас цæуыл цæудзæн, уый бæрæг кæнын. Текст кæсын. Тексты сæргонд æмбарын кæнын. Тексты хатдзæгмæ хи цæстæнгас æвдисын. Монолог-тæрхæтты миниуджытæ иртасын æмæ Ацæргæ адæймаджы боны фæдыл хистæртæн арфæйы текст фыссын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттæ кæсын æмæ сæ зæрдyl дарын.</p>
8.	Мивдисæджы бындуртæ	<p>Мивдисджыты бындуртæ: нырыккон, ивгъуыд, суинаг. Нырыккон афоны бындуры араæт. Ивгъуыд афоны бындуры араæт. Суинаг афоны бындуры араæт.</p> <p><i>Фæлхат кæнын</i> Дзырды конд. Хуымæтæг хъуыдыйад. Хъуыдыйады уæнгтæ.</p> <p><i>Ныхасы рæзт</i> Иры уарзон хъæбул – Къоста Текст «Балц Къостайы номимæ баст бынæттæм» (райдайæн) - скъуыддзаг журнал «Ногдзау»-æй. Цыбыр текст Къостайы «Ирон фæндыр»-ы тыххæй (скъуыддзаг Цæллагты Валодяйы уацæй)</p>	<p>Мивдисæджы бындуртæ хицæн кæнын.</p> <p>Мивдисджыты бындурты алыхуызон мырон ивддзинæдтæ (хъæлæсонты ивд, æнæхъæн уæнгты ивд æндæртæй, æмхъæлæсонты æмхуызонад) иртасын.</p> <p>Дзырдтæ сæ кондмæ гæсгæ æвзарын. Хуымæтæг хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ æвзарын.</p> <p>Текст кæсын. Текст мидисон хæйттыл дих кæнын æмæ сын сæргæндтæ хъуыды кæнын. Нывты мидисимæ баст бынæттæ тексты агурын æмæ сæ кæсын кæнæ хи ныхæстæй дзурын. Тексты æрмæгыл æнцайгæйæ диалогон ныхас аразын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттæ кæсын æмæ сæ зæрдyl дарын.</p>
9.	Мивдисæджы здæхæнтæ. Æргомон здæхæн	<p>Мивдисæджы ифтындзæг. Æргомон здæхæны нысаниуæг. Цæугæ æмæ æдзæугæ мивдисджыты</p>	<p>Æргомон здæхæны мивдисджытæй пайдæ кæнын.</p> <p>Мивдисджыты æргомон здæхæны суинаг афоны 3-аг цæсгомы æмæ ивгъуыд афоны 3-аг цæсгомы формæтæ раст дзурын.</p>

		<p>ифтындзæг æргомон здæхæны. Æххуысгæнæг мивдисджытæ кæнын æмæ уæвын/уын-ы ифтындзæг æргомон здæхæны.</p> <p><i>Фæлхат кæнын</i> Мивдисæджы афонтæ. Мивдисæджы бындуртæ. Цæугæ æмæ æдзæугæ мивдисджытæ. Зæронд дзырдтæ.</p> <p><i>Ныхасы раэзт</i> Иры уарzon хъæбул – Къоста Текст «Балц Къостайы номимæ баст бынæттæм» - скъуыддзаг журнал «Ногдау»-аяй.</p>	<p>Хъуыдыйæттæ фыссын цухгонд бынæтты хъæугæ мивдисджытæ æвæргæйæ.</p> <p>Мивдисæджы бындуртæ хицæн кæнын. Цæугæ æмæ æдзæугæ мивдисджытæ хицæн кæнын. Зæронд дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын.</p> <p>Текст кæсын. Дзырдтæ æмæ дзырдбæстыты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Къостайы цытձæвæнмæ Ирон театрь раз хи цæстæнгас æвдисын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттæ кæсын æмæ сæ зæрдyl дарын.</p>
10.	Мивдисæджы здæхæнтæ. Бæллиццаг здæхæн	<p>Бæллиццаг здæхæны нысаниуæг. Цæугæ æмæ æдзæугæ мивдисджыты ифтындзæг бæллиццаг здæхæны. Æххуысгæнæг мивдисджытæ кæнын æмæ уæвын/уын-ы ифтындзæг бæллиццаг здæхæны.</p> <p><i>Фæлхат кæнын</i> Мивдисæджы æргомон здæхæн. Синонимтæ. Дзырды фонетикон араэзт. Дзырды хæйттæ. Хуымæтæг хъуыдыйад.</p> <p><i>Ныхасы раэзт</i> Иры уарzon хъæбул – Къоста Цыбыр текст «Къоста Пятигорски».*</p>	<p>Бæллиццаг здæхæны мивдисджытæй пайда кæнын. Мивдисæг бæллиццаг здæхæны ифтындзæг кæнын. Бæллиццаг здæхæны мивдисджытæ æндæр здæхæнты мивдисджытæй хицæн кæнын.</p> <p>Мивдисæг æргомон здæхæны ифтындзæг кæнын. Дзырдтæн фонетикон æвзæрст кæнын. Дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Дзырдтæн синонимтæ агурын. Хуымæтæг хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ æвзарын.</p> <p>Текст кæсын. Тексты сæйраг хъуыды бæрæг кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Тексты æрмæгыл æнцайгæйæ диалогон ныхас аразын. Цыбыр уацхъуыды миниуджытæ бæрæг кæнын. Газетмæ уацхъуыд «Куыд сбæрæг кодтам Хетæгкаты Къостайы райгуырæн бон» фыссын.</p>
11.	Мивдисæджы	Бадзырдон здæхæны нысаниуæг.	Бадзырдон здæхæны мивдисджытæй пайда кæнын. Мивдисæг

	здахәнтә. Бадзырдон здахән	<p>Цәугә әмә әдзәугә мивдисджыты ифтындзәг бадзырдон здахәны.</p> <p><i>Æххуысгәнәг мивдисджытә кәнын әмә уәвүн/үүн-ы ифтындзәг бадзырдон здахәны.</i></p> <p><i>Фәлхат кәнын</i> Мивдисәджы бәллиццаг здахән. Синонимтә. Антонимтә. Дзырды комкоммә әмә ахәсгә нысаниуәг. Фразеологизмтә. Дзырды фонетикон араэзт. Дзырды хәйттә. Хымәтәг хъуыдыйад.</p> <p><i>Ныхасы рәэзт</i> Æрдз – нә алышарс Цыбыр текст «Хурныгуылд» (скъуыддзаг Дзасохты Музәферы уацау «Зәрватыччыты бәстә»- йә).</p>	<p>бадзырдон здахәны ифтындзәг кәнын. Бадзырдон здахәны мивдисджытә әндәр здахәнты мивдисджытәй хицән кәнын.</p> <p>Мивдисәг бәллиццаг здахәны ифтындзәг кәнын. Дзырдтән фонетикон аевзәрст кәнын. Дзырдты нысаниуджытә әмбарын кәнын. Дзырдтән синонимтә әмә антонимтә агурын. Фразеологизмты нысаниуджытә әмбарын кәнын. Хымәтәг хъуыдыйад уәнгтәм гәсгә аевзарын.</p> <p>Текст кәсын. Тексты сәргонд әмбарын кәнын. Текстмә гәсгә фәрстытән дзуапп дәттын. Æрдзы арфыист аразәг хәйттә бәрәг кәнын. Æрдзы арфыист аразын.</p>
12.	Мивдисәджы здахәнтә. Фәдзәхстон здахән	<p>Фәдзәхстон здахәны нысаниуәг. Мивдисджыты ифтындзәг фәдзәхстон здахәнты.</p> <p><i>Æххуысгәнәг мивдисджытә кәнын әмә уәвүн/үүн-ы ифтындзәг фәдзәхстон здахәнты.</i></p> <p><i>Фәлхат кәнын</i> Мивдисәджы бадзырдон здахән. Дзырды нысаниуәг. Синонимтә. Дзырды фонетикон конд. Хымәтәг хъуыдыйад.</p> <p><i>Ныхасы рәэзт</i> Алцәмәен дәр афон ис Дзасохты Музәферы әмдзәвгә «Ныистуантә». Цыбыр текст «Куыд хъәуы гәрнийә * хъазын».</p>	<p>Фәдзәхстон здахәны мивдисджытәй пайда кәнын. Фәдзәхстон здахәнты мивдисджытә әндәр здахәнты мивдисджытәй хицән кәнын.</p> <p>Мивдисәг бадзырдон здахәни ифтындзәг кәнын. Дзырдтән фонетикон аевзәрст кәнын. Дзырдты нысаниуджытә әмбарын кәнын. Дзырдтән синонимтә агурын. Хымәтәг хъуыдыйад уәнгтәм гәсгә аевзарын.</p> <p>Текст кәсын. Текстән сәргонд хъуыды кәнын. Хъуыдыйадты мидис әмбарын кәнын. Темәмә гәсгә ныхас саразын. Ирон сывәлләтты хъәзтыты тыххәй ныхас кәнын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттә кәсын әмә сә зәрдым дарын.</p>

13.	Мивдисәг <i>вәййын</i> , йә ифтындзәг. Мивдисджыты растфыссынад	<p>Мивдисәг <i>вәййын</i>-ы нысаниуәг, йә ифтындзәг. Мивдисджыты растфыссынад.</p> <p>Фәлхат кәнын Мивдисәджы фәдзәхстон зәхән. Мивдисджыты бындуртә. Синонимтә. Дзырды нысаниуәг. Дзырды хәйттә. Хымәтәг хъуыдыйад.</p> <p>Ныхасы раэзт Фәэззыгон хъәды Цыбыр текст «Нывгәнәг» (райдайән) - Дзасохты Музәферы радзырд«Нывгәнәг»-әй.</p>	<p>Мивдисәг <i>вәййын</i> ифтындзәг кәнын. Мивдисджыты орфограммәты хуызтә амонын әмәе раст кәнын.</p> <p>Мивдисәг фәдзәхстон зәхән ифтындзәг кәнын. Дзыртән фонетикон әвзәрст кәнын. Дзыртды нысаниуджытә әмбарын кәнын. Дзыртән синонимтә агурын. Хъуыдыйәтә фыссыг цухгонд дамгъәтә әвәргәйә. Хымәтәг хъуыдыйад уәнгтәм гәсгә әвзарын.</p> <p>Текст кәсын. Тексты сәргонд әмбарын кәнын. Монолог-әрфыст аразын. Алыхуызон эмоционалон аргъгәнәг дзыртәй пайда кәнын. Нә алыварс әрдзмәе ахаст хи хъуыдыйтәй әвдисын.</p>
14.	Мивдисджыты растфыссынад	<p>Мивдисджыты растфыссынад.</p> <p>Фәлхат кәнын Мивдисджыты бындуртә. Синонимтә. Дзырды нысаниуәг. Дзырды хәйттә. Хымәтәг хъуыдыйад.</p>	<p>Мивдисджыты орфограммәты хуызтә амонын әмәе раст кәнын.</p> <p>Мивдисәджы бындуртә хицән кәнын. Мивдисджыты бындурты алыхуызон мырон ивддинәтә (хъәләсонты ивд, әнәхъән уәнгты ивд әндәртәй, әмхъәләсонты әмхуызонад) иртасын. Дзыртды нысаниуджытә әмбарын кәнын. Дзыртән синонимтә агурын. Хымәтәг хъуыдыйад уәнгтәм гәсгә әвзарын.</p>
		<p>Ныхасы раэзт Фәэззыгон хъәды Цыбыр текст «Нывгәнәг» (кәрон) - Дзасохты Музәферы радзырд«Нывгәнәг»-әй.</p>	<p>Текст кәсын. Авторы хатдзәгмә хи цәстәнгас әвдисын. Текстмә гәсгә фәрстытән дзуапп дәттын. Алыхуызон эмоционалон аргъгәнәг дзыртәй пайда кәнын. Нә алыварс әрдзмәе ахаст хи хъуыдыйтәй әвдисын. Зәрдыштарәнмә гәсгә әрәмбырд кәнын әрмәг нывәңән ныффиссынән ахәм темәйыл: «Фәэззәг Ирыстоны».</p>
15.	Мивдисәджы әнәцәсгомон форматә	<p>Мивдисәджы цәсгомон әмәе әнәцәсгомон форматә. Мивдисджыты әнәцәсгомон форматы араэзт. Мивдисджыты әнәцәсгомон форматы ифтындзәг.</p>	<p>Иу сәйраг уәнг (зәгъинаг) кәм вәййы, ахәм хымәтәг хъуыдыйәтты мивдисәджы әнәцәсгомон форматә әмәе әнәцәсгомон мивдисджытәй пайда кәнын. Дзыртды орфограммәты хуызтә амонын әмәе раст кәнын.</p>

		<p><i>Фәлхат кәнүн</i> Мивдисәджы здәхәнтә, афон, нымәң әмә цәсгом. Синонимтә. Дзырды нысаниуәг. Дзырды хәйттә. Хұымәтәг хъуыдыйад.</p> <p><i>Ныхасы рәзт</i> Дун-дунейыл балц Цыбыр текст «Цымыдисаг хох – Америкәй»*</p>	<p>Мивдисәджытән здахәнтә, афон, нымәң әмә цәсгом амонын. Дзырдты нысаниуджытә әмбарын кәнүн. Дзырдтән синонимтә агурын. Хұымәтәг хъуыдыйад уәнгтәм гәсгә әвзарын.</p> <p>Наукон-популярон текст кәсын. Текст мидисон хәйттыл дих кәнүн. Тексты мидисон хәйттән сәргәндтә хъуыды кәнүн. Текстмә гәсгә фәрстытән дзуапп дәттын. Нывты мидисимә баст бынаеттә тексты агурын әмә сә кәсын кәнә хи ныхәстәй дзурын.</p>
16.	Контролон күист		
17.	Мивдисәджыты дзырдарәзт	<p>Хұымәтәг әмә вазыгджын мивдисәджытә. Мивдисәджыты дзырдарәзт. Мивдисәг әвзарыны фәтк.</p> <p><i>Фәлхат кәнүн</i> Мивдисәджы әнәәцәсгомон формәтә. Мивдисәджы здәхәнтә, афон, нымәң әмә цәсгом. Синонимтә. Дзырды нысаниуәг. Дзырды хәйттә. Хұымәтәг хъуыдыйад.</p> <p><i>Ныхасы рәзт</i> Дун-дунейыл балц Цыбыр текст «Әдзәрәг бәстәйы әдзәрәг зәхх»*</p>	<p>Хұымәтәг мивдисәджытә вазыгджын мивдисәджытәй хицән кәнүн. Мивдисәгән фонетикон, морфемон, дзырдарәзтон әмә морфологион әвзәрст кәнүн.</p> <p>Иу сәйрәг уәнг (зәгъинаг) кәм вәййы, ахәм хұымәтәг хъуыдыйәдты мивдисәджы әнәәцәсгомон формәтә әмә әнәәцәсгомон мивдисәджытәй пайда кәнүн. Дзырдты нысаниуджытә әмбарын кәнүн. Дзырдтән синонимтә агурын. Дзырдтән фонетикон, дзырдарәзтон әмә морфологион әвзәрст кәнүн. Хұымәтәг хъуыдыйад уәнгтәм гәсгә әвзарын.</p> <p>Наукон-популярон текст кәсын. Хъуыдыйәдты мидис әмбарын кәнүн. Нывты мидисимә баст бынаеттә тексты агурын әмә сә кәсын кәнә хи ныхәстәй дзурын.</p>
18.	Мивдисәджыты растфыссынад	<p>Вазыгджын мивдисәджытә әмә хұымәтәг мивдисәджыты вазыгджын формәтә растфыссынад.</p> <p><i>Фәлхат кәнүн</i></p>	<p>Мивдисәджыты орфограммәтә хуызтә амонын әмә раст кәнүн.</p> <p>Хұымәтәг мивдисәджытә вазыгджын мивдисәджытәй хицән</p>

		<p>Хүмәтәг әмә вазыгджын мивдисджытә. Мивдисджыты дзырдаәзт. Дзырды нысаниуәг. Географион терминтә, топонимтә, әндәр сәрмагонд нәмттә, аәбайсгә дзырдтә. Хүмәтәг хъуыдыйад.</p>	<p>кәын. Мивдисәгән фонетикон, морфемон, дзырдаәзтон әмә морфологион әвзәрст кәнын. Дзырдты нысаниуджытә әмбарын кәнын. Географион терминтә, топонимтә, әндәр сәрмагонд нәмттә, аәбайсгә дзырдтәй пайда кәнын. Хүмәтәг хъуыдыйад уәнгтәм гәсгә әвзарын.</p>
		<p><i>Ныхасы рәэзт Дун-дунейыл балц Цыбыр текст «Морә къуылдымтә».*</i></p>	<p>Наукон-популярон текст кәсын. Текстмә гәсгә фәрстытән дзуапп дәттын. Нывты мидисимә баст бынәттә тексты агурын әмә сә кәсын кәнә хи ныхәстәй дзурын. Тексты дзырдтә әмә дзырдбәстистыл, дзырдуатыл әнцайгәйә әрдзон бынаты тыххәй дзурын.</p>
Миногми (4 сах.)			
19.	Миногми. Нырыккон афоны миногмитә	<p>Миногмийы нысаниуәг. Миногон әмә миногмийы абарст. Миногми әмә мивдисәджы абарст. Нырыккон афоны миногмиты аәзт. Миногмиты синтаксисон функцитә.</p> <p><i>Фәлхат кәнын Цавд дзырдбәстисты. Аәбайсгә дзырдтә. Терминтә. Географион терминтә, топонимтә, гидронимтә әмә а.д. Хъуыдыйәтты алы хуызтә сә аәзтмә гәсгә.</i></p> <p><i>Ныхасы рәэзт Уәрәсейы әрдзы рәсугъдәр бынәттә Цыбыр текст «Байкал».</i></p>	<p>Миногми номдар әмә миногонәй хицән кәнын. Миногми-бәрәггәниаг дзырдимә иу цавдимә дзурын. Мивдисджытәй нырыккон афоны миногмитә аразын. Нырыккон афоны миногмитән морфемон әмә дзырдаәзтон әвзәрст кәнын.</p> <p>Дзырдты къордтыл цавд әвәрын. Географион терминтәй, топонимтә, әндәр сәрмагонд нәмттә әмә аәбайсгә дзырдтәй пайда кәнын. Хүмәтәг хъуыдыйад уәнгтәм гәсгә әвзарын. Хүмәтәг әмә вазыгджын хъуыдыйәттә кәрәдзийә хицән кәнын.</p> <p>Наукон-популярон текст кәсын. Хъуыдыйәтты мидис әмбарын кәнын. Тексты сәйраг хъуыды бәрәг кәнын. Текстмә гәсгә фәрстытән дзуапп дәттын. Тексты дзырдтә әмә дзырдбәстистыл, дзырдуатыл әнцайгәйә әрдзон бынаты тыххәй дзурын.</p>

20.	Миногми. Ивгъуыд афоны миногмитæ	<p>Ивгъуыд афоны миногмиты араэст. Ивгъуыд афоны миногмиты нысаниуджытæ.</p> <p>Ивгъуыд афоны миногмиты бындуртæ аэмæ мивдиссæджы ивгъуыд афоны бындуртæ.</p> <p>Ивгъуыд афоны миногмиты растьфыссынад.</p>	<p>Ивгъуыд афоны миногмитæ сæ миниуджытæм гæсгæ иртасын.</p> <p>Ивгъуыд афоны миногмиты орфограммæты хуызтæ амонын аэмæ раст кæнын.</p> <p>Мивдисджытæй ивгъуыд афоны миногмитæ аразын.</p> <p>Ивгъуыд афоны миногмитæн морфемон аэмæ дзырдараЙтон аæвзæрст кæнын.</p>
		<p><i>Фæлхат кæнын</i></p> <p>Миногмийы нысаниуæг. Миногон аэмæ миногмийы абарст. Миногми аэмæ мивдиссæджы абарст. Нырыккон афоны миногмиты араэст. Миногмиты синтаксисон функцийтæ. Терминтæ. Географион терминтæ, топонимтæ, гидронимтæ, аэмæ а.д.</p>	<p>Миногми номдар аэмæ миногонæй иртасын.</p> <p>Миногми-бæрæггæниаг дзырдимæ иу цавдимæ дзурын.</p> <p>Нырыккон афоны миногмитæн морфемон аэмæ дзырдараЙтон аæвзæрст кæнын.</p> <p>Географион терминтæй, топонимтæ, андæр сæрмагонд нæмттæ аэмæ æрбайсгæ дзырдтæй пайды кæнын.</p> <p>Хуымæтæг хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ аæвзарын.</p>
		<p><i>Ныхасы раэст</i></p> <p>Уæрæсейы æрдзы раэсугъддæр бынæттæ</p> <p>Цыбыр текст «Тундрæ».</p>	<p>Наукон-популярон текст кæсын. Хъуыдыйæдты мидис аэмбaryн кæнын.</p> <p>Текстмæ гæсгæ фæрстыгтæн дзуапп дæттын.</p> <p>Нывты мидисимæ баст бынæттæ тексты агурын аэмæ сæ кæсын кæнæ хи ныхæстæй дзурын.</p> <p>Тексты дзырдтæ аэмæ дзырdbæсттыыл, дзырдуатыл аенцайгæйæ æрдзон бынаты тыххæй дзурын.</p>
21.	Миногми. Суинаг афоны миногмитæ	<p>Суинаг афоны миногмиты араэст. Суинаг афоны миногмиты нысаниуджытæ.</p> <p>Миногмиты раҳызт æндæр ныхасы хæйттæм.</p>	<p>Суинаг афоны миногмитæ сæ миниуджытæм гæсгæ иртасын.</p> <p>Мивдисджытæй суинаг афоны миногмитæ аразын.</p> <p>Миногмиты æндæр ныхасы хæйттæй хицæн кæнын (номдар, миногон).</p>
		<p><i>Фæлхат кæнын</i></p> <p>Ивгъуыд афоны миногмиты араэст.</p> <p>Миногмиты синтаксисон функцийтæ.</p> <p>Дзырды нысаниуæг. Дзырды хæйттæ.</p> <p>Хуымæтæг хъуыдыйад.</p>	<p>Ивгъуыд афоны миногмитæ сæ миниуджытæм гæсгæ иртасын.</p> <p>Ивгъуыд афоны миногмиты орфограммæты хуызтæ амонын аэмæ раст кæнын.</p> <p>Ивгъуыд афоны миногмитæн морфемон аэмæ дзырдараЙтон аæвзæрст кæнын.</p> <p>Дзырдты нысаниуджытæ аэмбaryн кæнын.</p> <p>Хуымæтæг хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ аæвзарын.</p>

		<p><i>Ныхасы рæзт</i> Үәрәсейы историийы сыйфтае Цыбыр текст «Сыбырмæ фæндаг».*</p>	Наукон-популярон текст кæсын. Тексты сæйраг хъуыды бæрæг кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Тексты дзырдтæ әмæ дзырдбæстытыл, дзырдуатыл әңцайгæйæ Үәрәсейы историийы тыххæй дзурын.
22.	Миногмиты растфыссынад	<p>Вазыгджын мивдисджытæй араэзт миногмиты растфыссынад. Дзырдбæстытæй араэзт миногмиты растфыссынад. Миногми аевзарыны фæтк.</p>	Миногмиты орфограммæты хуызтæ амонын әмæ раст кæнын. Миногмийæн морфологион аевзærст кæнын.
		<p><i>Фæлхат кæнын</i> Миногми. Вазыгджын дзырдтæ. Æрхæцæн нысæннтæ хъуыдыйады әмхуызон уæнгтимæ.</p>	Вазыгджын дзырдтæ аразын. Хуымæтæг хъуыдыйад әмхуызон уæнгтимæ аевзарын. Æрхæцæн нысæннтæ аевзарыны әгъдауттæ әмбарын кæнын.
		<p><i>Ныхасы рæзт</i> Зымæгон таурæгътæ Текст «Æрсойы фыщаг балц хъæды»* В.Бианкимæ гæсгæ (райдайæн).</p>	Аивадон текст-радзырд хæдбараэй кæсын. Тексты сæйраг хъуыды бæрæг кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн фысгæйæ дзуапп дæттын.

Фæрссагми (3сах.)

		<p>Фæрссагмийы нысаниуæг. Фæрссагмийы араэзт. Фæрссагмийы синтаксион функцийтæ. Вазыгджын фæрссагмиты араэзт.</p>	Мивдисджытæй фæрссагмитæ аразын. Фæрссагмийæн дзырдараэзтон аевзærст кæнын. Хъуыдыйад фæрссагмион здæхтимæ синонимон домгæвазыгджын хъуыдыйадæй ивын.
		<p><i>Фæлхат кæнын.</i> Дзырды нысаниуæг. Мивдисæджы бындуртæ. Миногми.</p>	Мивдисджыты бындуртæ хицæн кæнын. Дзырдты нысаниуджытæ әмбарын кæнын. Хуымæтæг хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ аевзарын.
		<p><i>Ныхасы рæзт</i> Зымæгон таурæгътæ Текст «Æрсойы фыщаг балц хъæды»* В.Бианкимæ гæсгæ (дарддæр).</p>	Аивадон текст-радзырд кæсын. Тексты радзырдаразæг хæйттæ (сæргонд, райдайæн, сæйраг хай, кæрон) бæрæг кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттæ кæсын әмæ сæ зæрдyl бадарын.

24.	Фәрссагми	<p>Фәрссагмиты аеххәст аәмә әнәххәст хуыз. Фәрссагми әвзарыны фәтк.</p>	<p>Фәрссагмиты цавд әвәрын. Хъуыдыйәдтә фәрссагмион здәхтимә хъәугә интонациимә кәсын. Хъуыдыйад фәрссагмион здәхтимә синонимон домгәвазыгджын хъуыдыйадәй ивын. Фәрссагмитән морфологион әвзәрст кәнын.</p>
		<p><i>Фәлхат кәнын</i> Фәрссагмийы нысаниуәг. Фәрссагмийы араәт. Аеххәст аәмә әнәххәст мивдисджытә. Дзырды нысаниуәг. Фräзеологиямтә.</p>	<p>Фәрссагмиты нысаниуәг аәмбарын кәнын. Мивдисджытәй фәрссагмитә аразын. Аеххәст аәмә әнәххәст мивдисджытә кәрәдзийә хицән кәнын. Фразеологиямты мидис аәмбарын кәнын.</p>
25.	Контролон күист		

Фәрсдзырд (8 сах.)

26.	Фәрсдзырд	<p>Фәрсдзырд күйд сәрмагонд ныхасы хай. Фәрсдзырдты синтаксисон функцийтә.</p>	<p>Фәрсдзырд әндәр ныхасы хәйтты аәхсәнәй иртасын. Фәрсдзырд хъуыдыяды мидәг агурын аәмә йә уәнгтәм гәсгә амонын.</p>
		<p><i>Фәлхат кәнын</i> Әрбайсгә дзырдтә. Дзырды комкоммә аәмә ахәсгә нысаниуәг.</p>	<p>Дзырдты нысаниуджытә аәмбарын кәнын. Әрбайсгә дзырдтәй раст пайда кәнын.</p>
		<p><i>Ныхасы рәэзт</i> Ног азы бәрәгбон алы бәстәты Текст «Ногбоны балц Италимә»* (журнал «Max Дуг»-ы әрмәдҗытәм гәсгә)</p>	<p>Аивадон текст-радзырд кәсын. Ләвәрд пъланы сәргәндтә текстмә гәсгә раст равәрын. Пъланмә гәсгә тексты мидис хи ныхәстәй дзурын. Тексты дзырдтә аәмә дзырдбәстыйл, дзырдуатыл аәмә ныхасы рәэты әрмәдҗытыл әнцайгәйә Ногбоны тыххәй радзурын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттә кәсын аәмә сә зәрдыл бадарын.</p>

27.	Фәрсдзырдты дих сәе нысаниуджытәм гәсгә	Фәрсдзырдты дих сәе нысаниуәгмә гәсгә: иумәйаг әмбарынад	Фәрсдзырд әндәр ныхасы хәйтты ахсәнәй иртасын. Фәрсдзырд хъуыдыйады мидәг агурын әмәе йәе хуыз амонын.
		Фәлхат кәнын Синонимтә. Фәрсдзырды иумәйаг әмбарынад. Хұымәтәг хъуыдыйады сәйраг әмәе фәрссаг уәнгтә.	Фәрсдзырд хъуыдыйады мидәг агурын әмәе йәе уәнгтәм гәсгә амонын. Хұымәтәг хъуыдыйад уәнгтәм гәсгә әвзарын.
		Ныхасы рәзт Зымәгон ңаутә С.Михалковы радзырд «Ног азы размә чи ’рцыди, ахәм әңәг хабар» (Дзасохты Музafferы тәлмацмә гәсгә).	Аивадон текст-радзырд кәсын. Тексты радзырдаразәг хәйттә (сәргонд, райдайән, сәйраг хай, кәрон) бәрағ кәнын. Текстмә гәсгә фәрстытән дзуапп дәттын. Тексты диалог агурын әмәе йын йәе миниуджытә бәрағ кәнын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттә кәсын әмәе сәе зәрдыл бадарын.
28.	Фәрсдзырдты бәрцбараңтә	Фәрсдзырдты морфологион миниуджытә. Фәрсдзырдты бәрцбараңтә.	Фәрсдзырд әндәр ныхасы хәйтты ахсәнәй иртасын. Аргыгәнән фәрсдзырдтәй пайда кәнын. Хъуыдыйәтты ахсән бастдзинады хуызтә бәрағ кәнын.
		Фәлхат кәнын Дзырды нысаниуәг. Миногонты бәрцбараңтә.	Миногонтә әмәе фәрсдзырдтәй алы бәрцбараңты дзырдбәстытә әмәе хъуыдыйәттә аразын. Дзырдты нысаниуджытә әмбарын кәнын.
		Ныхасы рәзт Зымәгон хъәд Текст «Зымәгон хъәд» (скъуыдзаг Хъуппеты Мысосты радзырд «Зымәгон хъәд»-әй).	Аивадон текст-радзырд кәсын. Текстмә гәсгә сәвзәрағ әнкъарәнтә әргом кәнын. Алыхуызон эмоционалон аргыгәнәг дзырдтәй пайда кәнын. Нә алыварс әрдзмә ахаст хи хъуыдыйәттә әвдисын. Тексты дзырдтә әмәе дзырдбәстытыл, дзырдуатыл әңцайгәйә зымәгон әрдзыл ныхас кәнын.
29.	Номдартәй арәзт фәрсдзырдтә	Аразгә әмәе әнәаразгә фәрсдзырдтә. Номдартәй арәзт фәрсдзырдтә. Фәрсдзырдты растфыссынад	Аразгә фәрсдзырдтә әнәаразгә фәрсдзырдтәй хицән кәнын. Фәрсдзырдты орфограмматы хуызтә амонын әмәе раст кәнын. Аргыгәнән фәрсдзырдтәй пайда кәнын. Хъуыдыйәтты ахсән бастдзинады хуызтә бәрағ кәнын.

		<p><i>Фәлхат кәнын</i> Номдар (иумәйаг аәмбарынад, нымәң, тасындаға). Дзырды комкоммә аәмә ахәсгә нысаниуағ.</p> <p><i>Ныхасы рәэзт</i> Зивәгәй цард нәй Радзырд «Зымәг аәмә Магуса» (Тохты Иванмае гәсгә).</p>	<p>Номдар тасындаға кәнын. Иуон нымәңи номдартәй бираөн нымәңи номдартә аразын. Дзыртә аәмә дзырдбәстүты нысаниуджытә аәмбарын кәнын.</p> <p>Радзырдмә хъусын. Радзырдаң сәргонд аәрхъуды кәнын. Радзырды мидисмә гәсгә фәрстытән дзуапп дәттын. Райдайәни хузыәгмә гәсгә диалог дардәр ахәцца кәнын. Нывтәм гәсгә текст хи ныхәстәй дзурын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттә кәсын аәмә сә зәрдил бадарын.</p>
30.	Миногонтә аәмә нымәңонтәй араэзт фәрсдзырдтә	<p>Миногонтәй араэзт фәрсдзырдтә. Нымәңонтәй араэзт фәрсдзырдтә.</p> <p><i>Фәлхат кәнын</i> Миногон (иумәйаг аәмбарынад, миниуаевдисәг аәмә ахастәвдисәг миногонтә). Нымәңон (иумәйаг аәмбарынад, бәрцион аәмә рәнхъон нымәңонтә). Географион терминтә аәмә нәмттә.</p> <p><i>Ныхасы рәэзт</i> Балцы – Кавказмә Цыбыр текст «Кавказы фидауц» (скъуылдзаг проф. Беруаты Барисы уацәй)</p>	<p>Миногонтә аәмә нымәңонтәй араэзт фәрсдзырдтә иртасын. Фәрсдзырдтә миногонтә аәмә нымәңонтәй хицән кәнын. Хъуыдыйәйтә фыссын цухгонд фәрсдзырдтә аәвәргәйә.</p> <p>Миниуаевдисәг аәмә ахастәвдисәг миногонтә хицән кәнын. Нымәңонтә сә нысаниуджытәм гәсгә иртасын. Географион терминтәй, топонимтә, әндәр сәрмагонд нәмттә аәмә аәрбайсгә дзырдтәй пайда кәнын.</p> <p>Наукон-популярон текст кәсын. Дыууә-әртә хъуыдыйадәй тексты сәйриг хъуыды аәргом кәнын. Хъуыдыйәдты мидис аәмбарын кәнын. Хъуыдыйәдтә кәронмә ахәцца кәнын. Әрдзы аәрфысты аәвзагон хицәндзинәдтә бәрәг кәнын. Кавказы аив аәмә хъәздыг аәрдзыл ныхас кәнын.</p>
31.	Номивджытәй араэзт фәрсдзырдтә. Номивағон фәрсдзырдтә	<p>Номивджытәй араэзт фәрсдзырдтә. Номивағон фәрсдзырдтә.</p> <p><i>Фәлхат кәнын</i> Номивағ (иумәйаг аәмбарынад, куыд дих кәнынц номивджытә сә нысаниуджытәм гәсгә). Географион терминтә, цәрәгойты аәмә зияйгойты нәмттә. Дзырды нысаниуағ.</p>	<p>Фәрсдзырдтә номивджытәй иртасын. Номивағон фәрсдзырдты нысаниуджытә амонын.</p> <p>Номивджытә сә нысаниуджытәм гәсгә иртасын. Географион терминтәй, топонимтә, цәрәгойтә аәмә зияйгойты нәмттә, әндәр сәрмагонд нәмттә аәмә аәрбайсгә дзырдтәй пайда кәнын. Дзырдты нысаниуджытә аәмбарын кәнын.</p>

		<p><i>Ныхасы рәэзт</i> Балцы – Кавказмә Цыбыр текст «Тебердайы фәздәхст бынат»* (М.А.Ахметов, В.В.Онищенко, Д.С.Салпагаров, А.Д.Салпагаровмә гәсгә)</p>	Наукон-популярон текст кәсын. Тексты хицән темәтә бәрәг кәнын. Тексты мидисмә гәсгә фәрстытән дзуапп дәттын. Аргъгәнән фәрсдзыртәй пайда кәнын. Әрдзы аәрфысты әвзагон хицәндзинәдтә бәрәг кәнын. Хъуыдыйәдты мидис аәмбарын кәнын. Кавказы аив аәмә хъәздыг әрдзыл ныхас кәнын.
32.	Фәрсдзыртәй араәзт фәрсдзыртә. Куыд равзарын хъәуы фәрсдзырд	Фәрсдзыртәй араәзт фәрсдзыртә. Фәрсдзыртды растфыссынад. Фәрсдзырд әвзарыны фәтк	Фәрсдзыртәй араәзт фәрсдзыртә амонын. Фәрсдзыртән антонимтә агурын. Фәрсдзыртды орфограмматы хуытә амонын аәмә раст кәнын. Фәрсдзыртды растфыссынад аәмбарын кәнын. Фәрсдзырд аәмә миногон кәрәдзийә сә синтаксисон аүуәлтәм гәсгә иртасын. Фәрсдзырдаң морфологион әвзәрст кәнын.
33.	Контролон күист		
		<p><i>Фәлхат кәнын</i> Фәрсдзыртды араәзт номдартә, миногонтәй, нымәецонтәй, номивдҗытәй. Хауәнтә. Географион терминтә, цәрәгойты аәмә зайдәгойты нәмттә.</p> <p><i>Ныхасы рәэзт</i> Балцы – Кавказмә Текст «Цымыдисаг урок»* Кәсәег-Балхъары паддзахадон фәздәхст бынаты тыххәй (М.А.Ахметов, В.В.Онищенко, Д.С.Салпагаров, А.Д.Салпагаровмә гәсгә) Текст «Къоста аәмә Кавказы географи» (скъуыдзаг проф. Беруаты Барисы уацәй)</p>	Номдар тасындзәг кәнын. Фәрсдзыртә сә кондмә гәсгә әвзарын. Географион терминтәй, топонимтә, цәрәгойтә аәмә зайдәгойты нәмттә, әндәр сәрмагонд нәмттә аәмә аәрбайсгә дзыртәй пайда кәнын.

		<p>Кавказы аив әмә хъәздыг әрдзыл ныхас кәнын. Публицистикон текст кәсын. Тексты сәйраг хъуыды бәрәг кәнын. Текстмә гәсгә фәрстытән дзуапп дәттын. Хъуыдыйәдты мидис аәмбарын кәнын. Хъуыдыйәдты райдайәнтә дзургәйә әххәст кәнын. Аргыгәнән фәрсдзырдтәй пайда кәнын. Къостайән йә зәрдә тынгдәр цы хъуыддәгтыл рысти әмә, Кавказимә баст фәрстытә күйд әргом кодта йә уацты, уыдоны тыххәй ныхас кәнын.</p>
--	--	---

ӘХХУЫСГӘНӘГ НЫХАСЫ ХӘЙТТАЕ (13 САХ.)

Фәсәвәрд (2 сах.)

34.	Әххуысгәнәг ныхасы хәйттә. Фәсәвәрд	<p>Әххуысгәнәг ныхасы хәйттә. Иумәйаг әмбарынад фәсәвәрды тыххәй. Аразгә әмә әнәаразгә фәсәвәрдтә. Фәсәвәрд, йә нысаниуәг, йә бастдзинад, йә разәй ләууәг дзырдимә. Фәсәвәрдтә-сионимтә.</p>	<p>Фәсәвәрды нысаниуәг амонын. Фәсәвәрдтә се 'мхуызон ныхасы хәйттәй хицән кәнын. Фәсәвәрдты сә разәй ләууәг дзырдимә иу цавдимә дзурын.</p>
		<p>Фәлхат кәнын Цавды ағъдәуттә. Синонимтә. Омонимтә. Дзырды нысаниуәг. Сәрмагонд ныхасы хәйттә.</p>	<p>Дзырдты къорды цавд әвәрын. Дзырдтә әмә дзырдбәстыты нысаниуджытә әмбарын кәнын. Дзырдтән синонимтә агурын. Омонимтә кәрәдзийә хицән кәнын. Сәрмагонд ныхасы хәйттә әххуысгәнәг ныхасы хәйттәй хицән кәнын.</p>
		<p>Ныхасы рәэзт Хистәр – зондамонәг Текст «Куырыхон хистәры амындтытә» (Чеджемты Әхсармә гәсгә)</p>	<p>Аивадон текст кәсын. Текстән сәргонд хъуыды кәнын. Текстмә гәсгә фәрстытән дзуапп дәттын. Текст (таурағы) хи ныхәстәй дзурын. Хистәрты зондамындма хъус дарын хъәуы әви нае, уымә хи цәстәнгас әвдисын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттә кәсын әмә сә зәрдил бадарын.</p>
35.	Фәсәвәрд	Фәсәвәрдты нысаниуджытә. Фәсәвәрдты растфыссынад. Фәсәвәрд әвзарыны фәтк.	Фәсәвәрдты нысаниуджытә амонын. Фәсәвәрдты сә размәләууәг дзырдимә иу цавдимә

			<p>дзурын.</p> <p>Фәсәвәрдты орфограммәты хуызтә амонын аәмә раст кәнын.</p>
		<p><i>Фәлхат кәнын</i></p> <p>Фәсәвәрды иумәйаг аәмбарынад.</p> <p>Хъуыдыйады сәйраг аәмә фәрссаг уәнгтә.</p>	<p>Аразгә фәсәвәрдтә аәнәаразгә фәсәвәрдтәй хицән кәнын.</p> <p>Хуымәтәг хъуыдыйад уәнгтәм гәсгә аәвзарын.</p>
		<p><i>Ныхасы раәзт</i></p> <p>23 февраль – Фыдыбәстә хъахъхъәнәджы бон</p> <p>Цыбыр текст «Уәрәсейы, Ирыстоны намыс аәмә сәрсытырдзинад» (скъуыдзаг газет «Рәстдзинад»- ай).</p>	<p>Публицистикон текст кәсын.</p> <p>Текст мидисон хәйттыл дих кәнын.</p> <p>Тексты мидисон хәйттән сәргәндтә хъуыды кәнын.</p> <p>Текстмә гәсгә фәрстытән дзуапп дәттын.</p> <p>23 февралы – Фыдыбәстә хъахъхъәнәджы боны тыххәй ныхас кәнын.</p>

Разәвәрд (1 сах.)

36.	Разәвәрд	<p>Иумәйаг аәмбарынад разәвәрды тыххәй.</p> <p>Разәвәрдты нысаниуджытә.</p> <p>Грамматикон синонимтә (номдар разәвәрд <i>аәд-имә</i> аәмә номдар цәдисон хауәны).</p> <p>Разәвәрдты растфыссынад.</p>	<p>Разәвәрдты сә фәстә ләууәг дзырдитимә иу цавдимә дзурын.</p> <p>Разәвәрдтә се 'мхуызон разәфтуантәй хицән кәнын.</p> <p>Дзырдты орфограммәты хуызтә амонын аәмә раст кәнын.</p> <p>Хъуыдыйәдтә фыссын цухгонд разәвәрдтә аәвәргәйә.</p>
		<p><i>Фәлхат кәнын</i></p> <p>Синонимтә. Антонимтә.</p> <p>Мивдисджыты дзырдарәзт.</p>	<p>Мивдисджытән дзырдарәзтон аәвзәрст кәнын.</p> <p>Дзырдтән аәмә дзырдбәстүтән синонимтә аәмә антонимтә агурын</p>
		<p><i>Ныхасы раәзт</i></p> <p>8 марта – Сылгоймәгты әеппәтдунеон бон</p> <p>Цыбыр текст «Уалдзәдҗы райдзастдәр бәрәгбон» (скъуыдзаг газет «Рәстдзинад»- ай)</p>	<p>Публицистикон текст кәсын.</p> <p>Тексты сәргонд аәмбарын кәнын.</p> <p>Текст мидисон хәйттыл дих кәнын.</p> <p>Тексттән аәмә йә мидисон хәйттән сәргәндтә хъуыды кәнын аәмә сә пъланы хуызы фыссын.</p>

Бәттәг (4 сах.)

37.	Бәттәг	<p>Бәттәгты тыххәй иумәйаг аәмбарынад.</p> <p>Бәттәгты дих сә араәтмә гәсгә.</p>	<p>Бәттәгтә се 'мхуызон ныхасы хәйттәй хицән кәнын.</p> <p>Хуымәтәг, вазыгджын аәмә амад бәттәгтә хицән кәнын.</p>
		<p><i>Фәлхат кәнын</i></p> <p>Зәронд дзырдтә.</p> <p>Хъуыдыйады аәмхуызон уәнгтә.</p> <p>Хуымәтәг аәмә вазыгджын хъуыдыйәдтә.</p>	<p>Зәронд дзырдты нысаниуджытә аәмбарын кәнын.</p> <p>Хъуыдыйад уәнгтәм гәсгә аәвзарын.</p> <p>Хуымәтәг аәмә вазыгджын хъуыдыйәдтә кәраәдзийә иртасын.</p>

		<p><i>Ныхасы рæзт</i> Уазæгуаты – ивгъуыдмæ Текст «Хъæутæ әмæ цæрæнтæ» (Скъуыддзаг Болатты Хъазыбеджы уацæй)</p>	<p>Текст кæсын. Текст мидисон хæйттыл дих кæнын. Текстæн әмæ йæ мидисон хæйттæн сæргæндтæ хъуыды кæнын әмæ сæ пъланы хуызы фыссын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Нæ рагфыдæлты цард әмæ æгъдаумæ хи цæстæнгас æвдисын.</p>
38.	Бæттæг	Бабæтгæ әмæ домгæ бæттæгтæ.	<p>Хъуыдыйæтты мидæг бастдзинады хуызтæ иртасын. Бабæтгæ әмæ домгæ бастдзинады бæттæгтæ хицæн кæнын. Дзырдтæ әмæ дзырдбæстытæх хъуыдыйæттæ аразын. Хъуыдыйæттæ фыссын хъæугæ бæттæгтæ æвæргæйæ. Схемæмæ гæсгæ вазыгджын хъуыдыйæттæ аразын.</p>
		<p><i>Фæлхат кæнын</i> Дзырды нысаниуæг. Зæронд дзырдтæ. Хъуыдыйады æмхуызон уæнгтæ. Хуымæтæг әмæ вазыгджын хъуыдыйæттæ.</p>	<p>Зæронд дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ æвзарын. Хуымæтæг әмæ вазыгджын хъуыдыйæттæ кæрæдзийæ иртасын.</p>
		<p><i>Ныхасы рæзт</i> Уазæгуаты – ивгъуыдмæ Текст «Хъæутæ әмæ цæрæнтæ» (Скъуыддзаг Болатты Хъазыбеджы уацæй)</p>	<p>Текст кæсын. Тексты сæйраг темæ әмæ дæлтемæтæ хицæн кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Текстмæ гæсгæ хъуыдыйады хицæн хæйттæх æнæхъæн хъуыдыйад аразын. Нæ рагфыдæлты цард әмæ æгъдаумæ хи цæстæнгас æвдисын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттæ кæсын әмæ сæ зæрдыл бадарын.</p>
39.	Бæттæг	Аразгæ әмæ æнæаразгæ бæттæгтæ. Бæттæг æвзарыны фæтк.	<p>Бæттæгтæ се 'мхуызон ныхасы хæйттæх хицæн кæнын. Синонимон бæттæгтæй пайды кæнын. Хъуыдыйæттæ фыссын хъæугæ бæттæгтæ æвæргæйæ. Бæттæгæн морфологион æвзæрст кæнын.</p>
		<p><i>Фæлхат кæнын</i> Дзырды нысаниуæг. Зæронд дзырдтæ. Омонимтæ. Синонимтæ. Хъуыдыйады æмхуызон уæнгтæ. Хуымæтæг әмæ вазыгджын хъуыдыйæттæ.</p>	<p>Омонимон ныхасы хæйттæ кæрæдзийæ хицæн кæнын. Дзырдтæн синонимтæ агурын. Зæронд дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ æвзарын. Хуымæтæг әмæ вазыгджын хъуыдыйæттæ кæрæдзийæ иртасын.</p>
		<p><i>Ныхасы рæзт.</i> Фæткæн – æгъдау, æгъдауæн – ном</p>	<p>Аивадон текст кæсын. Текстæн сæргонд хъуыды кæнын.</p>

		Цыбыр радзырд «Давд» (Саламты Алиханмәгәсгә)	Текстмә гәсгә пъланы фәрстытә аәмбәлгә фәткыл әвәрын. Фарстон-дзуаппон диалоджы миниуджытә бәрағ кәнын. Тексты фарстон-дзуаппон диалог агурын. Уырыссаг хъуыдыйәйтә ирон әвзагмә тәлмаң кәнын. Хи дарыны уагмә раст цәстәнгас әвдисын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттә кәсын аәмә сә зәрдым бадарын.
40.	Бәттәг	Бәттәгты стилистикон миниуджытә. <i>Фәлхат кәнын</i> Дзырды лексикон нысаниуәг. Синонимтә. Хъуыдыйәйтә сә аәзтмә гәсгә. Хъуыдыйады уәнгтә. Хъуыдыйәйтә, цы әңкъараптә әвдисынц, уыдоммә гәсгә. Хъуыдыйәйтә сә загъды нысанмә гәсгә.	Бәттәгты стилистикон миниуджытә хицән кәнын. Синонимон бәттәгтә кәрәдзийә ивын. Вазыгджын хъуыдыйәйтә хүимәтәг хъуыдыйәйтә аразын. Дзырдты нысаниуджытә аәмбарын кәнын. Дзырдтән синонимтә агурын. Бәттәгән морфологион әвзәрст кәнын. Хъуыдыйәйтә сә аәзтмә гәсгә хицән кәнын. Хъуыдыйад уәнгтәм гәсгә әвзарын. Дзырдтәй хъуыдыйәйтә аразын. Хъуыдыйәтты кәрөн хъәугә аәрхәцән нысәнттә әвәрын.
		<i>Ныхасы рәэзт</i> <i>Аерцид, ныллауыд уалдзәг!</i> Цыбыр текст «Уалдзыгон стъалытә» (Дзасохты Музафермә гәсгә)	Аивадон текст кәсын. Текстән сәргонд аәрхъуыды кәнын. Алыхуызон эмоционалон-аргъгәнән дзырдтәй пайды кәнын. Нывты мидисимә баст бынәттә тексты агурын аәмә сә кәсын кәнә хи ныхәстәй дзурын. Тексты дзырдтә аәмә дзырдбәстүтыл, дзырдуатыл әңцайгәйә, аәрдз уарзын аәмә йыл аудын – адәмән сә фыццагдәр хәс кәй у, ууыл ныхас кәнын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттә кәсын аәмә сә зәрдым бадарын.
Хайыг (5сах.)			
41.	Хайыг	Хайыгты тыххәй иумәйаг аәмбарынад. Хайыгты аәзт. Хайыгты равзәрд. Хайыгтә аәмә әндәр ныхасы хәйттә – омонимтә. <i>Фәлхат кәнын</i> Дзырды хәйттә, дзырдтә аразыны фәрәзтә.	Хайыгтә се 'мхуызон ныхасы хәйттәй хицән кәнын. Хъуыдыйәйтә хайыгтимә хъәугә интонациимә кәсын. Алыхуызон хайыгтәй ныхасы пайды кәнын. Тексты хайыгтә агурын. Хъуыдыйәйтә фыссын хъәугә хайыгтә әвәргәйә. Дзырдтә сә кондмә гәсгә әвзарын. Сәрмагонд аәмә әххуысәнәг ныхасы хәйттә хицән кәнын.

		<p>Омонимтæ. Спортивон терминтæ. Ныхасы хæйттæ.</p> <p><i>Ныхасы рæзт Спорт дун-дунейы</i> Цыбыр текст «Спорты историйы цымыдисаг сыфтæ»*</p>	<p>Спортивон терминтæй пайда кæнын.</p> <p>Наукон-популярон текст кæсын. Текстмæ гæсгæ фærстыгтæн дзуапп дæттын. Нывты мидисимæ баст бынæттæ тексты агурын æмæ сæ кæсын кæнæ хи ныхæстæй дзурын. Тексты дзырдтæ æмæ дзырдбæстытыл, дзырдуатыл æнцайгæйæ, Олимпаг хъæзттыы историйыл ныхас кæнын.</p>
42.	Хайыгты нысаниуджытæ	<p>Хайыгты дих сæ нысаниуджытæм гæсгæ: сæрмагонд дзырдтæ, дзырдбæстытæ æмæ хъуыдыйæдты мидисæн уæлæмхасæн нысаниуджытæ дæттæг хайыгтæ,</p> <p><i>Фæлхат кæнын</i> Дзырды нысаниуæг. Дзырды хæйттæ, дзырдтæ аразыны фæræзтæ. Ныхасы хæйттæ. Синоимтæ. Спортивон терминтæ.</p>	<p>Хайыгтæ се 'мхуызон ныхасы хæйттæй хицæн кæнын. Алыхуызон хайыгтæй ныхасы пайда кæнын. Тексты хайыгтæ агурын. Хъуыдыйæдтæ фыссын хъæугæ хайыгтæ æвæргæйæ.</p> <p>Дзырдтæ æмæ дзырдбæстыты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Дзырдтæ сæ кондмæ гæсгæ æвзарын. Дзырдтæн синоимтæ агурын. Спортивон терминтæй пайда кæнын. Сæрмагонд æмæ æххуысæнæг ныхасы хæйттæ хицæн кæнын.</p>
		<p><i>Ныхасы рæзт Спорт Ирыстоны</i> Цыбыр текст спорты райрæсты тыххæй Ирыстоны* (скъуыддзаг Гаджиты С. чиныг «Осетия спортивная»-йæ)</p>	<p>Публицистикон текст кæсын. Текстæн сæргонд æрхъуыды кæнын. Пъланы фærстыгтæ радзырды цауты цыдмæ гæсгæ æвæрын. Пъланмæ гæсгæ тексты мидис дзурын. Тексты дзырдтæ æмæ дзырдбæстытыл, дзырдуатыл æнцайгæйæ, спорты райрæзтæ æмæ йæ ахадындзинадыл ныхас кæнын.</p>
		<p>Хайыгты дих сæ нысаниуджытæм гæсгæ: модалон хайыгтæ.</p> <p><i>Фæлхат кæнын</i> Дзырды хæйттæ, дзырдтæ аразыны фæræзтæ. Ныхасы хæйттæ. Спортивон терминтæ. Фидаргæнæн æмæ æппæрцæг хъуыдыйæдтæ.</p>	<p>Дзураæджы ахастытæ равдисынæн хайыгтæй пайда кæнын. Амонæн, дихон æмæ тыхджындæргæнæн хайыгтæ бæрæг кæнын. Хъуыдыйæдтæ фыссын хъæугæ хайыгтæ æвæргæйæ.</p> <p>Дзырдтæ æмæ дзырдбæстыты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Дзырдтæ сæ кондмæ гæсгæ æвзарын. Сæрмагонд æмæ æххуысæнæг ныхасы хæйттæ хицæн кæнын. Фидаргæнæн æмæ æппæрцæг хъуыдыйæдтæ бæрæг кæнын.</p>

			Спортивон терминтәй пайда кәнын.
		<i>Ныхасы рәзмт Спорт Ирыстоны</i> Цыбыр текст «Гыццыл Ирыстоны стыр сгүхтәтә» (скъуыдзаг журнал «Max дуг»-аёй)	Публицистикон текст кәсын. Текстмә гәсгә фәрстытән дзуапп дәттын. Тексты дзырдтае аәмә дзырдбәстыйыл, дзырдуатыл аңцайгәйә, Ирыстоны зындгонд спортсменты тыххәй ныхас кәнын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттәе кәсын аәмә сә зәрдыл бадарын.
44.	Хайыгты нысаниуджытә	Хайыгты дих сә нысаниуджытәм гәсгә: аңкъарәнтә аәвдисәг хайыгтә. Хайыгты растфыссынад. Хайыг аәвзарыны фәтк.	Æнкъарәнтә аәвдисәг хайыгтә бәрәг кәнын. Формәаразәг аәмә дзырдарәзәг хайыгтә бәрәг кәнын. Дзырдты орфограммәты хуызтә амонын аәмә раст кәнын. Хайыгән морфологион аәвзәрст кәнын.
		<i>Фәлхат кәнын</i> Дзырды хәйттә, дзырдтае аразыны фәрәзтә. Ныхасы хәйттә. Спортивон терминтә.	Дзырдтае сә кондмә гәсгә аәвзарын. Сәрмагонд аәмә аәххүсәнәг ныхасы хәйттә хицән кәнын. Спортивон терминтәй пайда кәнын.
		<i>Ныхасы рәзмт Спорт Ирыстоны</i> Скъуыдзаг Хуыгаты Георы пьесә «Мә богал»-аёй.	Драмон уацмысәй скъуыдзаг хәдбарәй кәсын. Текстмә гәсгә фәрстытән фысгәйә дзуапп дәтттын. Спорт аәмә физикон культурәмә хи цәстәнгас аәвдисын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттәе кәсын аәмә сә зәрдыл бадарын.
45.	Контролон күист		

Æвастхъәр (3 саx.)

	Æвастхъәр	Иумәйаг аәмбарынад æвастхъәры тыххәй. Æвастхъәрты дих сә нысаниуджытәм гәсгә: аңкъарәнәвдисәг хайыгтә. Хайыгтимә аәрхәцән нысәннәе æвәрыны аәгъдауттә.	Æвастхъәрты бәлвырд уагәй дзурын (хъәләс бәрzonдdәр кәнын, хъәләсонтә дәргъватинәй дзурын). Æвастхъәры стилистикон нысаниуджытә иртасын. Æнкъарәнтәаәвдисәг æвастхъәртә бәрәг кәнын. Дзырдты орфограммәты хуызтә амонын аәмә раст кәнын. Æвастхъәртимә хъәугә аәрхәцән нысәннәе æвәрын. Хъуыдыйәдтә фыссын хъәугә аәрхәцән нысәннәе æвәргәйә.
		<i>Фәлхат кәнын</i> Ныхасы хәйттә.	Ныхасы хәйттә кәрәдзийә сә сәйраг аүүәлтәм гәсгә хицән кәнын.
		<i>Ныхасы рәзмт</i>	Аивадон текст кәсын. Текст мидисон хәйттыл дих кәнын.

		Стыр Уәлахизы рухс Цыбыр текст «Әдзард хәстоны ныхас» (Туаты Сергеймә гәсгә)	Тексты мидисон хәйттән сәргәндә хъуыды кәнын. Текстмә гәсгә фәрстытән дзуапп дәттын. Нывты мидисимә баст бынәттә тексты агурын аәмә сә кәсын кәнә хи ныхәстәй дзурын. Тексты дзырдтаә аәмә дзырдбәстүтыл, дзырдуатыл әңцайгәйә, Фыдыбәстәмә, фыдыуәзәгмә ахаст аәвдисын, Стыр Уәлахизы бон аәрәмисын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттә кәсын аәмә сә зәрдым бадарын.
47.	Әвастхъәр	<p>Әвастхъәрты дих сә нысаниуджытәм гәсгә: архайдмә разәнгардгәнәг хайыгтә. Хайыгтимә әрхәцән нысәннәе әвәрыны әгъдәуттә. Аразгә аәмә әнәаразгә әвастхъәртә. Мырфәзмән дзырдта.</p>	<p>Әвастхъәрты бәлвырд уагәй дзурын (хъәләс бәрzonдdәр кәнын, хъәләсонтә дәргъватинәй дзурын). Әвастхъәры стилистикон нысаниуджытә иртасын. Архайдмә разәнгардгәнәг әвастхъәртә бәрәг кәнын. Әвастхъәртә се 'мхуызон ныхасы хәйттәй хицән кәнын. Дзырдты орфограмматы хуызтә амонын аәмә раст кәнын. Әвастхъәртимә хъәугә әрхәцән нысәннәе әвәрын. Хъуыдыйәйттә фыссын хъәугә әвастхъәртә әвәргәйә. Дзырдтаә аәмә әвастхъәртимә хъуыдыйәйттә хъуыды кәнын. Текстәй мырфәзмән дзырдтимә хъуыдыйәйттә фыссын.</p>
		<p><i>Фәлхат кәнын</i> Ныхасы хәйттә.</p> <p><i>Ныхасы раэзт</i> Стыр Уәлахизы рухс Цыбыр текст «Хәстоны мысинаеттә (скъуыддзаг Хъайтыхъты Азәмәтты мысинаеттәй)</p>	<p>Ныхасы хәйттә кәрәздийә сә сәйраг аууялтәм гәсгә хицән кәнын.</p> <p>Аивадон текст кәсын. Текстән сәргонд хъуыды кәнын. Текстмә гәсгә фәрстытән дзуапп дәттын.</p> <p>Тексты дзырдтаә аәмә дзырдбәстүтыл, дзырдуатыл әңцайгәйә, Фыдыбәстәйы Стыр хәстмә хи ахаст аәвдисын, Стыр Уәлахизы бон аәрәмисын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттә кәсын аәмә сә зәрдым бадарын.</p>

7-әм къласы рацыд аәрмәг зәрдым аәрләууын кәнын (Зсах.)

48-50.	Ныхасы хәйтты растфыссынад	<p><i>Фәлхат кәнын</i> Әрбайсгә дзырдтә. Зәронд аәмә ног дзырдтә. Синонимтә.</p>	Әрбайсгә дзырдтәй пайда кәнын. Зәронд аәмә ног дзырдты нысаниуджытә аәмбарын кәнын. Дзырдтән синонимтә агурын. Дзырдты орфограмматы хуызтә амонын аәмә раст
--------	-------------------------------	--	---

		Дзырдты растфыссынад. Ёрхæцæн нысæннтæ авæрыны æгъдæуттæ	кæнын. Хъуыдыйады хъæугæ ёрхæцæн нысæннтæ авæрын.
		<i>Ныхасы рæзт Ирон æвзагзонынады дæсны</i> Цыбыр текст «Иры хæргæнæг» Вс.Миллеры тыххæй (скъуыддзаг Гæбæраты Никъала æмæ Агънаты Ёхсары уацæй)	Наукон текст кæсын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Текст хи ныхæстæй дзурын. Текстмæ гæсгæ дзырдбид æххæст кæнын.
51.	Контролон куыст		

Сæйраг домæнтæ 7-æм къласы скъоладзауты зонындзинæдтæ æмæ арахстдзинаедтæм

Скъоладзаутæ хъуамæ зоной:

- 7-æм къласы æвзагæй цы темæтæ сахуыр кодтой, уыдонæн сæ сæйрагдæрты раиртæстытæ;
- мивдисæджы здæхæнтæ æмæ афонтæ;
- миногми æмæ фæрссагми, сæ араэст;
- фæрссагмион здæхт;
- фæрсдзырды нысаниуæг æмæ грамматикон æууæлтæ;
- æххуысгæнæг ныхасы хæйтты лексикон-грамматикон бæрæггæнæнтæ;
- разæвæрдтæ æмæ се 'мхуызон разæфтуантæ;
- бабæтгæ æмæ домгæ бастдзинады бæттæгтæ, сæ хæстæ;
- синонимон бæттæгтæ;
- æмхуызон дзырдтæй загъд ныхасы хæйттæ кæрæдзийæ иртасын;
- алхуызон ныхасы хæйттимæ баст цавды æгъдæуттæ;
- ирон æмæ дыгурон диалектты иуæй-иу лексикон-грамматикон хицæндзинæдтæ.

Скъоладзаутæ хъуамæ арахсой:

- дзырдты орфограммæты хуызтæ амонын æмæ раст кæнынмæ;
- аргъгæнæн-æнкъараенджын, фæлгонцджын дзырдтæй тексты стиль æмæ жанрмæ гæсгæ пайда кæнынмæ;
- иу сæйраг уæнг (зæгъинаг) кæм вæййы, ахæм хуымæтæг хъуыдыйæдты мивдисæджы æнæцæсгомон формæтæ æмæ æнæцæсгомон мивдисджытæй пайда кæнынмæ;
- миногми номдар æмæ миногонæй иртасынмæ;
- фæрссагми æмæ фæрссагмион здæхтытимæ хъуыдыйæдтæ аразынмæ;

- хъуыдыйад фәрссагмион здәхтимә синонимон домгәвазыгджын хъуыдыйадәй ивынмә;
- фәсәвәрдтә, хайыгтә әмә бәттәгтә се 'мхуызон (омонимон) ныхасы хәйттәй хицән кәнынмә;
- хъуыдыйәтә хайыгтимә раст кәсынмә;
- синонимон бәттәгтә кәрәдзийә ивынмә;
- диалогтә, полилогты архайынмә; этикетон ныхасәй пайда кәнынмә;
- монолоджы алы хуызтә аразынмә;
- текст аразынмә, йә иу хай кәнә текст әнәхъәнәй хи ныхәстәй дзурынмә;
- диктант, изложени, сочинени фыссынмә, адәймаджы бакасты, әрдзы әрфыист кәнынмә; фыстәг, тексты конспект, газетмә уацхъуд, арфәйы гәххәтт, автобиографи, хъайтары характеристикә фыссынмә;
- ныхасы хәйтты синтаксисон хәстә бәрәг кәнынмә;
- фонетикон, дзырдарәзтон, лексикон, морфологион, синтаксисон әевзәрст кәнынмә.